

BOK- RECENSIONER

Att bli frisk

PETER HEIMANN.

Wahlström & Widstrand. 160 sid. Pris kr. 10:—.

"Att bli frisk" heter en nyutkommen essäsamling av göteborgskirurgen *Peter Heimann*, känd populärmedicinsk skribent i dagspressen. Titeln kan möjligen missleda en och annan, det är inte fråga om någon handledning i konsten att bli frisk utan fastmer en skildring av de vedermödor, som möter patienten på hans väg genom sjukdom mot hälsa, vedermödor orsakade av jäkt, oförståndig organisation och bristande respekt för det mänskliga i vår alltmör fabriksmässiga sjukvårdsapparat. Doktor Heimann framför med skicklighet och saklig tyngd många argument som från såväl läkarhåll som annorstädes från framförts mot t. ex. den snabbt växande floden av papper, intyg och annat, som förvandlar en stor del av en praktiserande läkares arbetsdag till skrivgöromål med föga kontakt med den människovård som skulle vara hans huvuduppgift. De alltför stora sjukhusen och deras löpandebandsprincip och den långt drivna specialiseringen, som gör att läkaren många gånger tappar överblicken över hela den sjuka människan, får patienten att känna sig otrygg och skrämmd i en situation i livet då hon mer än någonsin annars är beroende av mänsklig kontakt, värme och trygghetsskapande miljö. En av essäerna heter karaktéristiskt nog "Kan man trivas på sjukhus?" och där sätter författaren fingret på en rad ömma punkter, t. ex. polikliniken med oändliga väntetider, överbelagda sjukrum med sängar i korridorerna, fantasilös utspisning, sterila vägginteriörer och jäktade läkare som knappast hinner tala med patienterna på sina ronder. Författaren drar en lans för de små sjukhusen med deras mera intima miljö och karaktär och hoppas att vår sjukhusorganisation framdeles skall väsentligen bygga på sådana mindre sjukhus med de stora regionsjukhusen som nödvändiga, men enstaka undantag.

Boken är lättläst men innehållsrik och ger så-

väl läkare och annan sjukvårdspersonal som patienter och inte minst sjukvårdsorganisatörer åtskilligt att fundera över. Det vore lyckligt om den förnämliga hippokratiska läkartradition, som doktor Heimann så talangfullt representerar, funne mer gehör vid utformningen av vårt sjukvårdsväsen.

N. B. N.

Vägen till välstånd

Byrån för ekonomisk information har utgivit ett litet rikt illustrerat häfte (pris kr. 3:—) om Sveriges ekonomiska utveckling och nuvarande situation. Häftet består till stor del av kurvor, diagram och bilder med insprängd text, är mycket lättläst och pedagogiskt författat. Bl.a. mycket annat inhämtas att Sveriges bruttonationalprodukt per individ mer än åttadubblats under åren 1870—1959 och att under samma tid den rena jordbruksbefolkningens andel i folkmängden minskat från 72 procent till 17 procent medan å andra sidan industri och hantverk ökat från 15 till 45 procent av befolkningen. Flertalet befolkningsgrupper har skördat ökade inkomster av välståndsutvecklingen. Sålunda har lantarbetarna nära fyradubblat sin reallön från år 1900 till 1959, medan industriarbetaren ungefär två- och en halv-dubblat sin. För de högre tjänstemännen är situationen mindre tilltalande. En lektor har stort sett samma reallön efter skatten som år 1900 och en byråchef har lägre reallön nu än år 1900 sedan skatten avdragits. Alltför är det privata initiativet dominerande inom industrin och inte mindre än 89 procent av antalet sysselsatta inom industrin får sitt arbete i enskilda företag. Kooperationen svarar för 5 procent, staten likaledes för 5 procent och kommunerna för 1 procent. Industrianläggningarnas värde har ökat från 1.400 miljoner år 1900 till 63.000 miljoner år 1958 men samtidigt har antalet arbetare endast ungefär fördubblats från 311.000 till 676.000. Detta innebär att investeringen per arbetare mångdubblats under denna tid, och det har resulterat i att industriproduktionen per arbetare ungefär fyradubblats från 1900 till 1958. Av industrins inkomster går en dominerande del till lönerna och den andelen har sakta stigit för att nu vara 80,7 procent. Skatten har likaledes stigit och är nu nära 10 procent, medan fonderingen måst krympas och nu nedgått till 3,7 procent. Den privata investeringen är också i Sverige mindre än i flertalet av våra konkurrentländer och uppgår till 11,8 procent av nationalprodukten medan motsvarande siffra för Canada ligger på över 19, för Japan 18, Nederländerna 16 etc.

Författarna ser med rätta med oro på denna krympande investering, vilket hotar att äventyra det fortsatta framåtskridandet. Sparviljan har också skadats av det snabbt sjunkande penningvärdet illustrerat av att kronan nu endast är värd 40 procent av värdet 1935. Resten har inflationen ätit upp. Spararna har under åren 1946—1959 förlorat över 21 miljarder kronor på grund av inflationen. Även den starka skatteprogressiviteten har minskat tillgången på riskvilligt kapital varigenom nyföretagsamheten bromsats. Diagrammen visar också att vårt skattetryck nu är högst i Västeuropa.

Den lilla broschyren är en utmärkt sammanfattning över vårt ekonomiska läge och åtskilligt annat, som icke kunnat beröras i denna korta recension, och den rekommenderas som underlag för diskussioner i ekonomiska frågor. Ett fortsatt ekonomiskt framåtskridande är förutsättningen för hela vårt stora reformarbete inom socialvård och medicin och det är klokt att var och en sätter sig in i de förutsättningar som vårt ekonomiska liv ger för fortsatt reformverksamhet.

N. B. N.

*Ännu är det inte för sent
att förnya
prenumerationen på*

Socialmedicinsk tidskrift 1961

*men gör det nu för att
undvika avbrott i distributionen*

Helår kr. 20:—

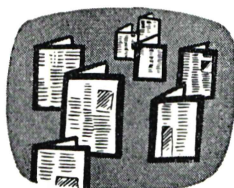
Halvår „ 10:—

Studentprenumeration, helår „ 10:—

Kollektivprenumeration

(minst 25 ex.) helår „ 16:50

Villagatan 5, Stockholm Ö
Postgiro 11 79

UR PRESS- DEBATTEN

Bekymmersam befolkningsprognos

Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning riktar uppmärksamheten på de snabbt sjunkande födelse-siffrorna som ännu i viss mån balanseras av de låga döds-siffrorna, vilka med den stigande procenten åldringar i befolkningen icke i längden kan förbli så låga som nu. Befolkningspyramidens deformation kommer snart att visa sig i form av sjunkande befolkningssiffror och en oproportionerligt stor andel åldringar.

Medan födelseöverskottet 1959 uppgick till omkring 34.000, torde de definitiva siffrorna för i fjol stanna vid 28 å 29.000. På femton år har överskottet med andra ord reducerats till mindre än hälften.

Det tjänar inte mycket till att hemfalla åt några moraliska betraktelser inför dessa jämförelser. Men det är alldeles uppenbart att själva befolkningsutvecklingen kommer att på längre sikt försvaga våra möjligheter att expandera i samma takt som andra länder och slå vakt om våra positioner i den internationella konkurrensen. Vi måste iakttä sträng sparsamhet med vår arbetskraft och kommer ändå att bli beroende av den relativt instabila faktor som den utländska arbetskraften utgör.

Barnpsykiatrin

I årets statsverksproposition har icke upptagits den professur i barnpsykiatri i Uppsala som föreslagits av universitetet och kanslern. Detta föranleder gensagor i ett flertal tidningar och en motion i ämnet har också framlagts.

Dagens Nyheter kommenterar:

Det kan i och för sig synas vara av mindre vikt om klinikchefen är professor eller endast överläkare. Bland annat med tanke på ämnets möjligheter att locka till sig unga läkare — särskilt sådana som vill göra insatser inom forskningen — är frågan dock av stor betydelse. Den direkta kostnadsökningen för att omvandla överläkartjänsten till en professur uppgår bara till några tusen kronor. Den riksdagsmotion vari förslag härom framlagts förtjänar därför en välvillig behandling.

Ungdomen och spriten

Svenska Dagbladet anför i en ledare:

Minskningen har framför allt gått ut över det egentliga brännvinet, något som nykterhetspolitiskt sett får anses vara ett extra plus. Totalt är spritkonsumtionen